

Deinstitutionalizācijas procesā paveiktais un aktuālais Zemgales reģionā

Date : 30/04/2020

Lai izvērtētu, kā kopumā sokas ar deinstitutionalizāciju (DI) Zemgalē, 2020. gada sākumā veikts Zemgales plānošanas reģiona deinstitutionalizācijas plāna 2017.-2020. īstenošanas progressa izvērtējums, kurā apkopota aktuālā informācija par projekta ieviešanas progressu un mūsu sadarbības partneru – Zemgales pašvaldību sasniegtajiem rezultātiem ESF projekta “Atver sirdi Zemgalē” ieviešanā. Projektā no 22 Zemgales reģiona pašvaldībām ir iesaistījusies 21 pašvaldība.

Izvērtējumā sniegta aktuālā informācija par mērķgrupu personu skaitu pašvaldībās un projekta ietvaros izvērtēto personu skaitu; aprakstīts, kādi sabiedrībā balstīti pakalpojumi jau ir pieejami pašvaldībās un kādi projekta ietvaros tiks veidoti; atspoguļota pašvaldību savstarpējā komunikācija, kādus pakalpojumus tās gatavas piedāvāt citām pašvaldībām un kādus gatavas pirkt; detalizēti uzskaitīti līdz šim no ESF projekta līdzekļiem Zemgales pašvaldībām kompensētie izdevumi par sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu projekta mērķa grupām.

Zemgales plānošanas reģionā kopumā, uz 2019. gada beigām, dzīvo 2456 personas ar garīga rakstura traucējumiem (GRT), kam sakarā ar garīga rakstura traucējumiem ir noteikta I vai II invaliditātes grupa, no tām 857 personas atrodas ilgstošās valsts sociālās aprūpes institūcijās. Projekta ietvaros veikta izvērtēšana un sastādīti individuāli atbalsta plāni 386 personām ar GRT, tai skaitā 127 personām, kas dzīvo institūcijās. Ģimenēs dzīvo 1028 bērni ar funkcionāliem traucējumiem (FT), 392 no viņiem ir izstrādāti atbalsta plāni. Bērnu sociālās aprūpes institūcijās dzīvo 125 bērni, kas palikuši bez vecāku gādības.

No 2016. līdz 2019. gadam (ieskaitot), par sabiedrībā balstītu pakalpojumu sniegšanu augstākminētajām mērķgrupām, Zemgales pašvaldībām kompensēti līdzekļi 546 380 EUR apmērā. Biežāk tikuši izmantoti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – tos izmantojuši 165 pakalpojuma saņēmēji, aprūpes pakalpojums – 65 saņēmēji, speciālistu konsultācijas un individuālo atbalstu – izmantojuši 40 pakalpojuma saņēmēji. Kopā pakalpojumus šobrīd saņem 77 personas ar GRT (aprūpi mājās, speciālistu konsultācijas, atbalsta grupas un grupu nodarbības, dienas aprūpes centra pakalpojumu, grupu dzīvokļa pakalpojumu, specializēto darbnīcu pakalpojumu un īslaicīgo sociālo aprūpi), 220 bērni ar FT (“Atelpas brīža” pakalpojumu, sociālas rehabilitācijas pakalpojumus, aprūpes pakalpojumu) un 120 bērnu ar FT vecāki saņem sociālo rehabilitāciju.

Vieni no aktīvākajiem finansējuma apguvējiem, pakalpojumu sniegšanai, līdz šim ir Vecumnieku novads 71 836 EUR, Bauskas novads 66 190 EUR, Dobeles novads 41 460 EUR, savukārt lielajām pilsētām – Jelgavas pilsēta 143 892 EUR, Jēkabpils pilsēta 59 391 EUR apgūti ESF līdzekļi. Pie aktīvākajām pašvaldībām noteikti

minams arī Jelgavas novads, kas apguvis 23 056 EUR finansējumu pakalpojumiem un šobrīd jau uzsācis gatavot patstāvīgai dzīvei jaunizveidotajos grupu dzīvokļos 7 klientus ar GRT.

Apmaksāto pakalpojumu skaits mērķa personām pakāpeniski ir pieaudzis, taču nav sasniegts plānotais skaits, kam par iemeslu minams apstākļi, ka pašvaldībās vēl nav izveidoti plānotie sabiedrībā balstītie sociālie pakalpojumi. Šobrīd vidēji par 2 gadiem ir novirzījusies ERAF finansēto projektu un sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveide pašvaldībās. Sākotnēji, līdz 2020. gadam iecerēto projektu noslēgums tiek plānots 2022. gadā, atsevišķos gadījumos 2023. gadā.

Deinstitutionalizācijas projekti Latvijā (kopā pieci reģionālie projekti), tai skaitā ESF projekts "Atver sirdi Zemgalē" uzsākti 2015. gadā ar mērķi mazināt mērķgrupu personu skaitu, kas saņem institucionālo aprūpi, un radīt šodienas izpratnei piemērotus, sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus cilvēkiem ar GTR, bērniem ar FT un bērniem, kas dzīvo bērnunamos. Lai izstrādātu un ieviestu, pēc iespējas cilvēku vajadzībām pielāgotus sabiedrībā balstītus pakalpojumus, projektā iesaistītas reālas mērķgrupas personas, tām veikts vajadzību izvērtējums un no projekta līdzekļiem tiek apmaksātas sniegto pakalpojumu izmaksas. Šis process tiek īstenots sekojoši – sociālo pakalpojumu piešķir vietējās pašvaldības Sociālais dienests un izmaksas pakalpojumu izmaksu segšanai pašvaldībām tiek kompensētas no ESF līdzekļiem.

Projekts Nr. 9.2.2.1./15/I/001 "Atver sirdi Zemgalē" tiek īstenots laika posmā no 2015. gada 1. decembra līdz 2023. gada 31. decembrim ar kopējo budžetu 6 778 348 EUR (ESF finansējums sastāda 85%), tai skaitā projektā iesaistītajām Zemgales pašvaldībām pieejamā summa sabiedrībā balstītu pakalpojumu apmaksai sastāda 4 065 148 EUR.

Vienlaikus Zemgales reģiona pašvaldībām līdz 2022. gada beigām no Eiropas reģionālās attīstības fonda (ERAF) sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūras izveidei ir pieejami līdzekļi 8 009 125 EUR apmērā.

Ilva Kalnāja,

projekta "Atver sirdi Zemgalē" komunikāciju speciāliste